

MA VIE

JEAN STANOVICI

JEAN STANOVICI s-a născut acum aproape o sută de ani, la 26 septembrie 1921, la Craiova. Primii ani ai copilăriei și i-a petrecut într-o casă mare de pe strada principală. Printre primele amintiri este următoarea: în curtea casei aveau o fântână și, de 10 Mai, Ziua Regelui și Ziua Națională a României pe atunci, soldații care participau la paradă se opreau la fântâna lor ca să-și potolească setea.

Prima școală la care a mers a fost un institut francez, unde a învățat limba franceză. Asta i-a fost de ajutor mai târziu, când a fugit de comuniști și a ajuns în Franța. În vacanțele de vară mergea cu întreaga familie la țară. Ajungeau acolo cu o trăsură trasă de cai. Proprietatea lor nu era foarte departe, dar tot făceau cam două ore și jumătate – cam cât ne ia azi să ajungem cu avionul de la București la Paris. Stăteau acolo două-trei luni. Jucau table, cărți și călăreau și se scăldau în râu. Când era foarte mic, locuia cu tot restul familiei într-o casă uriașă care îi aparținea bunicului din partea mamei. Acesta cumpăraseră un munte întreg și își construiseră acolo o casă și trăiau izolat sus, pe munte. E foarte posibil ca micul Jean să-i fi semănat bunicului, sau că, fără să știe, l-a luat drept model în viață. Deși, după cum vom vedea, el nu sta izolat de familia lui.

Pe atunci, la țară, seara stăteau la lumina lumânărilor și nu aveau apă la robinet, fiindcă nu existau robinete în casă. Făceau baie în grădină, într-un fel de cadă scobită într-un trunchi de copac (numită albă). Își va aminti cu nostalgie de aceste momente când, mai târziu, va locui în cele mai luxoase case, cu căzi imense din materiale scumpe.

Seara, păstorul mulgea capra și făcea o brânză delicioasă, în timp ce fata în casă o ajuta pe mama lui la gătit: friptură de pui sau de rață. Își amintește că tatăl său făcea un iaurt excelent. Până și pâinea și-o coceau singuri, iar fructele și legumele proveneau din curtea lor. Practic, nu aveau de ce să meargă la cumpărături, aveau tot ce le trebuia.

Tot în timpul verii ajungeau și la Băile Herculane, unde existau câteva hoteluri de lux – „Carol” și „Ferdinand” – și un cazinou magnific, unde dansau aproape în fiecare seară. Apoi, ca un fel de aventură într-un ținut exotic, mergeau la Ada Kaleh, o insulă de pe Dunăre care acum nu mai există fiindcă a fost scufundată de comuniști în 1970. Acolo mâncau bunătați turcești, cum ar fi baclavalele – turcii erau renumiți pentru dulciurile lor – și se simțeau ca în 1001 și una de noapți.

În liceu a avut uniformă cu număr matricol, brodat pe mâneca stângă și pe chipiu. Acel număr matricol îi ajuta pe oameni să-i pârască pe liceeni dacă făceau boacăne sau dacă erau prinși la cinema, fiindcă era interzis: filmele erau doar pentru oamenii mari pe atunci.

După-amiezile, după ce își făcea temele, juca poker cu prietenii. Avea mulți prieteni și toată lumea se cunoștea cu toată lumea acolo, în Craiova. Uneori, așteptau fetele să iasă de la liceul de fete și mergeau împreună la ceaiuri dansante. Pe atunci, fetele învățau în alte licee decât băieții.

În timpul celui de-al Doilea Război Mondial nu a fost mobilizat pentru că era student. A terminat Facultatea de Drept la București în 1944. Era o perioadă foarte tulbură, iar în curând, în 1947, Partidul Comunist Român, de care lumea abia auzise, a preluat puterea cu ajutorul Uniunii Sovietice. Regele a fost silit să abdice, partidele din opoziție au fost desființate. Veneau timpuri grele. Jean și familia lui ar fi putut să vândă tot și să plece peste hotare, dar n-au făcut-o.

Le-au fost confiscate casele și pământul. Jean Stanovici a lucrat ca judecător și i s-a ordonat să falsifice rezultatele alegerilor în favoarea comuniștilor, dar a refuzat, astfel că a fost dat afară de la judecătorie. A profesat ca avocat și a fost dat afară și din barou.

Apoi a fost acuzat că ar fi omorât un soldat sovietic. (Acesta fusese împușcat din greșală de comuniști la o demonstrație.) Au venit să-l aresteze, dar din fericire nu l-au găsit acasă.

A fugit la București, unde a stat în casa unor prieteni și a înotat zilnic în lacul Herăstrău, să se antreneze. Era decis să treacă Dunărea înot la iugoslavi. Și-a cusut în haine douăzeci de napoleoni (sau „cocoșei de aur”, cum li se spunea pe atunci). Și-a mai luat niște haine de schimb într-o pungă de plastic și a pornit la drum. În stația unde trebuia să coboare erau polițiști care așteptau fugari ca el. Din fericire a fost îndrumat de oameni buni la suflet și a ajuns cu bine la Dunăre, unde a așteptat lăsarea nopții. A început să înoate. Apa nu era rece, dar erau curenți care îl puteau duce la bulgari, nu la sârbi, iar bulgarii l-ar fi predat autorităților comuniste. A înotat împotriva curentului și a început să obosească. Din fericire, sacul de plastic l-a ajutat să plutească. Dincolo, în Iugoslavia a fost îndrumat de doi localnici care știau românește.

În Iugoslavia a stat cinci săptămâni într-un lagăr, cu mai mult de douăzeci de oameni în cameră. Erau păziți, nu aveau cum să scape. Dar, într-o noapte ploioasă a evadat, exact ca în filme, cu multe peripeții. Apoi, în tren spre Zagreb, putea să fie din nou prins, dar polițistul care controla documentele a crezut că doarme și l-a lăsat în pace. A scăpat cu bine și de această dată! Înainte să ajungă la granița cu

Austria, a urcat, epuizat, un deal alunecos. Aștepta ca din clipă în clipă să fie prins, dar în cele din urmă a reușit să treacă dincolo. A fost unul dintre cele mai fericite momente din viața lui.

Acolo, la graniță, a fost ținut închis câteva zile, dar ce diferență! Avea o cameră curată, cu așternuturi, baie și hârtie igienică – luxul suprem! I s-au dat șnițel, cafea, bere, iar grănicerii s-au scuzat că nu pot face mai multe pentru el.

A ajuns în Franța la 31 decembrie 1948 cu ultimul napoleon, care i-a prins foarte bine. Avea douăzeci și șapte de ani, era liber, dar familia și prietenii îi erau departe. Nici măcar nu le putea scrie, fiindcă scrisorile i-ar fi fost interceptate de autoritățile comuniste.

După plecarea lui din România, familia a fost forțată să plece din Craiova și să se stabilească în București. Timp de douăzeci și șapte de ani au împărțit un apartament de patru camere cu alte trei familii; toate cele patru familii aveau doar o bucătărie și o baie. Așa se întâmpla pe vremea aia, mai puțin cu noii conducători comuniști, care locuiau confortabil în casele furate.

Imediat ce a ajuns în Franța a făcut tot posibilul să obțină cetățenia franceză pentru a putea lucra cot la cot cu cei care îl adoptaseră. Erau foarte multe de făcut după război în Franța. Nu s-a lăsat deloc descurajat că nu cunoștea pe nimeni și că diploma lui de drept nu-i folosea aproape la nimic. Avea o voință de fier, călită prin multele primejdii prin care trecuse.

O perioadă a lucrat ca vânzător de vinuri. Era doar un început, fiindcă ceea ce-și dorea el cel mai mult era să construiască lucruri trainice, lucruri de care depinde o familie, precum cea pe care tocmai o lăsase în urmă. Fiindcă nu apucase să strângă foarte mulți bani, i-a venit o idee strălucită: să apeleze la o anumită franciză, prin care vindea case înainte să fie construite. Asta presupunea o responsabilitate enormă, dar Stanovici era foarte hotărât să reușească să-și facă un renume și să câștige suficienți bani pentru ca măcar familia pe care urma s-o întemeieze să nu trăiască niciodată cu teama că nu va avea un acoperiș deasupra capului.

A fost enorm de muncă, dar succesul n-a întârziat să apară și, în curând, Jean Stanovici era chemat să ridice clădiri peste tot, nu numai în Franța, ci și în Elveția, Spania și alte țări. A construit vile, blocuri, ba chiar și sedii de ambasade. Datorită caracterului său hotărât a fost supranumit Bulldogul. Dar în ciuda acestei porecle, toată lumea îl iubea. Bineînțeles, în primul rând familia. Dintr-o primă căsătorie a avut un băiat, iar din a doua, cu Evelyn, o fată și un băiat, pe Hélène și pe Michel. De la un moment dat încolo și-a petrecut timpul călătorind cu familia peste tot unde aveau proprietăți: la Paris, Palma de Mallorca, în Elveția. Oare cât de multe ar fi obținut dacă n-ar fi fost comuniștii și n-ar fi fost nevoit să pornească de la zero? Și

poate toate acele lucruri le-ar fi făcut aici, în România. El și mulți alții ca el.

De o energie, o viziune și o personalitate inspiratoare, Jean Stanovici a rămas activ până în ultima clipă a vieții. S-a stins din viață la 96 de ani în Elveția, după o viață cu adevărat împlinită și mulțumit de realizările sale. El, un craiovean transfug, ajuns la Paris cu un singur bănuț de aur în buzunar, devenise neînchipuit de bogat, mult mai bogat decât fuseseră neamurile lui din țară, chiar și decât bunicul lui care cumpărase un munte. Iar unul dintre visurile sale a fost ca fiecare membru al familiei, de la copii la nepoți și strănepoți, să aibă câte o casă. Cu gândul la cei pe care îi lăsase în urmă, și-a spus că nu va abandona niciodată pe nimeni. Astfel, oricând cineva din familie avea probleme, îl ajuta.

După ce restricțiile impuse de regimul comunist s-au mai relaxat, Jean Stanovici s-a întors de multe ori în România ca să-și vadă mama, sora și cât mai rămăsese din familia de aici. După mulți ani, a reușit s-o scoată pe mama lui din țară, cumpărând-o cu trei mii de dolari de la guvernul comunist, care îi vindea pe oameni ca pe vite. Aceasta a locuit cu fiul ei ceva vreme, i-a învățat pe nepoți românește și apoi a revenit, fiindcă îi era dor de țară.

După Revoluție, Jean Stanovici a obținut o parte din averile familiei sale. Dar nu s-a mulțumit cu atât. A construit foarte multe clădiri, mai ales în București, unele dintre ele blocuri impresionante. Într-una dintre clădirile construite de el se află sediul Editurii Curtea Veche Publishing.